Vim: edytor, z którego nie da się wyjść

Poziom: podstawy **Dotyczy: Vim 9.x** **Czas: ~10 min**

Ta strona otwiera książkę o Vimie: skąd wziął się edytor, który każdemu początkującemu wydaje się złośliwy, dlaczego Zielona nie może się bez niego obejść i co czeka na kolejnych stronach.

Skróty użyte na tej stronie (1)

Skrót	Co znaczy
SSH	Secure Shell: szyfrowane zdalne logowanie do serwera

Skąd się wzięło

> **Pojęcie: Vim.** Edytor tekstu uruchamiany w terminalu, bez myszki i bez okienek, w którym te same klawisze robią różne rzeczy w zależności od trybu pracy. Nazwa to skrót od Vi IMproved, czyli ulepszony `vi`.

Historia zaczyna się dużo wcześniej niż sam Vim. W 1969 roku Ken Thompson w laboratoriach Bell Labs napisał `ed`, pierwszy edytor tekstu dla systemu Unix. Nie miał ekranu w dzisiejszym rozumieniu, bo terminale tamtych czasów potrafiły tylko wypisywać kolejne linie na taśmie albo powoli odświeżanym ekranie, więc `ed` pracował linia po linii, bez podglądu całego pliku naraz.

W 1976 roku Bill Joy, student na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley, rozbudował `ed` do `ex`, a z niego wydzielił tryb pełnoekranowy `vi` (visual). Pracował na terminalu ADM-3A, urządzeniu bez strzałek kursora: klawiatura miała tylko literki, a producent narysował groty strzałek wprost na klawiszach `h`, `j`, `k`, `l`, bo akurat tam były wolne miejsca obok liter. Bill Joy przejął ten sam układ do ruchu kursora w `vi`, i tak zostało do dziś. Ten sam terminal tłumaczy też, dlaczego klawisz <kbd>Esc</kbd> wraca zawsze do trybu poleceń: na ADM-3A leżał w lewym górnym rogu, tam gdzie dziś mamy Tab, więc był pod ręką częściej niż jakikolwiek inny klawisz specjalny.

`vi` trafił do niemal każdego systemu uniksowego, ale każdy producent dopisywał własne rozszerzenia, więc wersje się rozjeżdżały. W 1988 roku Holender Bram Moolenaar zaczął poprawiać

`Stevie`, wcześniejszy klon `vi` na komputery Amiga, i w 1991 roku wydał pierwszą wersję własnego edytora pod nazwą Vim. Projekt rósł przez kolejne trzy dekady pod jego opieką, aż do sierpnia 2023 roku, gdy Bram Moolenaar zmarł. Rozwój Vima przejęła społeczność programistów z Christianem Brabandtem na czele, a wersja 9.1, wydana w styczniu 2024 roku, jest dedykowana jego pamięci. Dziś aktualna gałąź to Vim 9.x, rozwijana dalej w tym samym duchu: stabilność i zgodność wsteczna zamiast gwałtownych zmian.

Nie wszyscy zgodzili się z tym tempem. W 2014 roku Thiago de Arruda założył fork o nazwie Neovim, po tym jak jego propozycja przebudowy Vima od środka nie znalazła poparcia u ówczesnych opiekunów projektu. Neovim ma inny silnik wewnętrzny i wtyczki pisane w Lua zamiast Vimscriptu, ale klawiatura działa tak samo: kto zna Vima, w Neovimie czuje się od razu jak u siebie.

Ciekawostka na koniec: pytanie „jak wyjść z Vima" jest według danych samego serwisu Stack Overflow jednym z najczęściej odwiedzanych pytań w historii tego serwisu, otwieranym przez ponad milion osób. Nie ma w tym nic wstydliwego: to pytanie zadał sobie prawie każdy, kto kiedykolwiek trafił do tego edytora bez wcześniejszego przygotowania.

Jak to działa w jednym obrazku

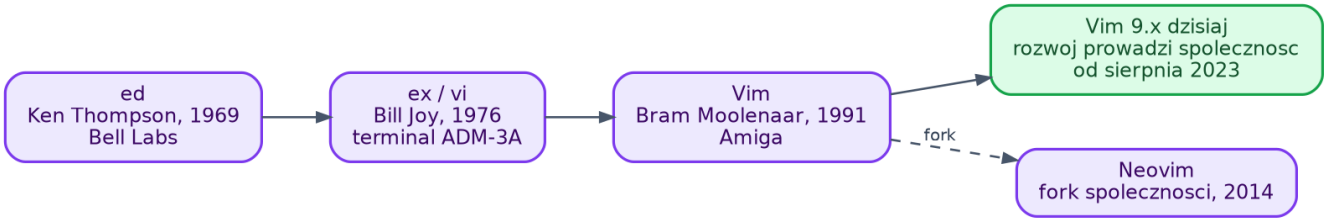

Rodowód Vima: od ed przez ex i vi do Vima oraz jego forka Neovim (kliknięcie otwiera pełny rozmiar)

Dlaczego Zielona

> **Z ŻYCIA WZIĘTE**
>
> Drugi tydzień pracy Tomka. Dostaje zadanie: poprawić literówkę w `/etc/fstab` na `docker01`, żeby dysk z danymi montował się pod właściwą nazwą. Loguje się przez SSH, wpisuje `sudo vim /etc/fstab`, poprawia literówkę, a potem przez piętnaście minut próbuje wyjść z edytora, naciskając na przemian <kbd>Ctrl</kbd>+<kbd>C</kbd>, <kbd>Ctrl</kbd>+<kbd>Z</kbd> i samo <kbd>Esc</kbd>, aż w końcu zamyka całe okno

> terminala, zostawiając niezapisaną poprawkę.

Vim nie jest wyborem stylistycznym administratorów Zielonej, tylko koniecznością. Na każdym serwerze linuksowym w firmie, od pełnej instalacji `docker01` po najbardziej okrojony kontener, coś z rodziny `vi` jest już zainstalowane i gotowe do pracy bez dokładania czegokolwiek. Na serwerach Rocky Linux 9 w pełnej instalacji stoi pakiet `vim-enhanced` z pełnym Vimem, na instalacjach minimalnych zostaje tylko okrojony `vi`, ale klawiatura działa tak samo w obu przypadkach.

Ola, prowadząca zespół programistów, korzysta z Vima od lat i ma go rozbudowanego wtyczkami: podświetla składnię niestandardowych formatów, podpowiada nazwy zmiennych i skacze między plikami projektu jednym skrótem. Tomek na razie potrzebuje dużo mniej: otworzyć plik konfiguracyjny, poprawić jedną linię i wyjść bez katastrofy. Ta książka prowadzi dokładnie tą drogą, od pierwszego bezpiecznego wyjścia do wygody, z jakiej korzysta Ola.

Mapa tej książki

Strona	Na jakie pytanie odpowiada
Vim: edytor, z którego nie da się wyjść	Skąd wziął się Vim i po co Zielona go używa
Pierwsze kroki: otwarcie, zapis, wyjście	Jak otworzyć plik, zapisać go i bezpiecznie wyjść
Tryby: dlaczego klawisze robią różne rzeczy	Czym jest tryb i jak poznać, w którym akurat jesteśmy
Poruszanie się po pliku	Jak przesuwać kursor bez myszki, szybciej niż strzałkami
Edycja: kasowanie, kopiowanie, wklejanie, cofanie	Jak zmieniać tekst gramatyką operator plus ruch
Szukanie i zamiana	Jak znaleźć fragment tekstu i podmienić go w całym pliku
Wiele plików: bufory, okna, karty	Jak pracować na kilku plikach naraz w jednym oknie terminala
Makra, rejestry, bloki i inne sztuczki	Jak zautomatyzować powtarzalną edycję
Konfiguracja: plik .vimrc	Jak dostosować Vima raz na zawsze, zamiast ustawiać go co sesję
Ściągawka do wydruku	Gdzie znaleźć wszystkie skróty na jednej stronie

Powiązane: Edytory tekstu w terminalu: vim, nano, mcedit · Wyrażenia regularne: BRE, ERE, PCRE

Źródła: en.wikipedia.org/wiki/Vim_(text_editor) · en.wikipedia.org/wiki/Bram_Moolenaar · en.wikipedia.org/wiki/Ed_(text_editor) · en.wikipedia.org/wiki/Neovim · catonmat.net, „Here is why vim uses hjkl keys as arrow keys" · thenewstack.io, „Vim After Bram: A Core Maintainer on How They've Kept It Going" · stackoverflow.blog, „Stack Overflow: Helping One Million Developers Exit Vim"

Revision #30
Created 2026-09-27 11:19:41 UTC by Tomasz Konieczny
Updated 2026-10-26 14:07:19 UTC by Tomasz Konieczny